

Mobiltelefoner – hälso- och säkerhetsfrågor

Mer än 4 av 5 personer i Sverige har ett mobiltelefonabonnemang. Eftersom det finns så många användare av mobiltelefoner så är det naturligt att man frågar sig om det innebär några hälsorisker. Följande text är avsedd att hjälpa till att svara på denna fråga.

Mobiltelefoner avger låga nivåer av radiovågor när man använder dem. Frågan har uppkommit om vilka eventuella hälsoeffekter som dessa radiovågor kan ha på mobiltelefonanvändare. Medan den stora majoriteten av vetenskapliga studier inte har påvisat några hälsorisker finns det några studier som visar på behov av fortsatt forskning. Dock har effekten av radiovågor studerats noggrant under många år och internationell expertis har kommit fram till att de samlade tillgängliga forskningsresultaten inte påvisar några negativa hälsoeffekter.

Vad säger experterna?

Världshälsoorganisationen, WHO, har nyligen publicerat en sammanfattning av de senaste forskningsresultaten: "Ingen av de granskningar som nyligen utförts har kommit till den slutsatsen att exponering för RF-fälten från mobiltelefoner eller deras basstationer orsakar några negativa hälsoeffekter."
(WHO faktablad nr 193, 1998, reviderat i juni 2000)

I Sverige har Rådet för arbetslivsforskning på ett regeringsuppdrag gjort en forskningsöversikt och utvärdering av såväl svenska som internationella forskningsresultat inom området elkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält (EMF). Arbetet resulterade i den så kallade RALF-rapporten "Elöverkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält", publicerad i december 2000. En av slutsatserna är att "Forskningen har sammantaget inte funnit belägg för hälsorisker vid användning av mobiltelefoner", se vidare i bifogad sammanfattning "Om Ralf-rapporten".

En expertgrupp i Storbritannien har på den brittiska regeringens uppdrag utrett hanteringen av mobiltelefonin och dess eventuella hälsorisker. Gruppen lämnade sin slutrapport den 11 maj 2000. Gruppen har gjort en mycket noggrann genomgång av kunskapsläget och av situationen i Storbritannien. En av de viktigaste slutsatserna är: "att en samlad bedömning av kunskapsläget ger inga belägg för att det skulle finnas allvarliga hälsorisker för allmänheten vid exponering", se vidare bifogad sammanfattning "Om Stewart-rapporten".

Vilka forskningsresultat ligger till grund för experternas bedömningar?

Forskningen om potentiella hälsoeffekter kopplade till användningen av radiovågor har pågått under flera decennier. Det finns ett stort antal pågående vetenskapliga studier som stöds av olika hälso- och forskningsorganisationer runt om i världen. Fler än 200 studier har initierats för att undersöka om emissioner från mobiltelefoner orsakar skadliga hälsoeffekter.

WHO har en viktig roll inom samordning av forskningsinsatserna genom att sammanställa och utvärdera forskningsresultat samt göra rekommendationer för fortsatt forskning. Mobiltelefonindustrin finansierar även ett stort antal studier i samarbete med olika myndighetsorgan runt om i världen.

Tar man särskild hänsyn till barn?

Hälsa och säkerhet för våra barn berör oss alla. En färsk undersökning rekommenderar oss att vara restriktiva med barns allmänna användning av mobiltelefoner som en försiktighetsåtgärd.

Mobiltelefoner är utformade och testade för att följa alla vetenskapligt underbyggda rekommendationer inklusive de som stöds av WHO. Dessa rekommendationer är gjorda med tanke på god säkerhet för barn och alla andra grupper i samhället genom att de innehåller stora säkerhetsmarginaler.

Vad är SAR-värden?

SAR (Specific Absorption Rate) är ett mått på den del av radiovågornas energi från telefonen som tas upp av kroppen där de omvandlas till värme. SAR-värdet anges i enheten watt per kilogram. EU-kommissionen har angivit ett gränsvärde på 2 W/kg under vilken nivå inga hälsorisker har påvisats.

Det SAR-värdet som anges för en mobiltelefon är ett maxvärde som motsvarar den effekt telefonen sänder med när den kopplar upp sig mot nätet. Vid normala mottagningsförhållanden använder mobiltelefonen lägre sändningseffekt. Även om SAR-värdet kan skilja sig mellan olika modeller så följer samtliga mobiltelefoner på marknaden kraven genom att underskrida gällande gränsvärden.

2001-11-05
MTB – MobilTeleBranschen
Mats Holme
Telefon 08-508 938 20, 070-63 938 20
mats.holme@branschkansliet.se

Mer information:

www.mtb.se
www.mmfa.org
www.ssi.se
www.who.int/emf

WHOs faktablad nr 193,
Elektromagnetiska fält och folkhälsa, Mobiltelefoner och deras basstationer:
http://www.who.int/docstore/peh-emf/publications/facts_press/swfact/sfs193.html

Stewart-rapporten: www.iegmp.org.uk

**Ur slutrapport från arbetsgruppen vid rådet för arbetslivsforskning
”Elöverkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält”:**

Om RALF-rapporten

Rådet för arbetslivsforskning fick 1997 ett regeringsuppdrag att redovisa en forskningsöversikt och utvärdering av såväl svenska som internationella forskningsresultat inom området elkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält (EMF). Utredningen genomfördes av en arbetsgrupp bestående av forskaren Ulf Bergqvist, bitr. överläkaren Lena Hillert och FoU-handläggaren Elisabeth Birke.

Arbetet resulterade i rapporten ”Elöverkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält” publicerad i december 2000, där arbetsgruppen sammanfattar med följande allmänna slutsatser:

Arbetsgruppen finner, efter genomgång av tillgängliga forskningsresultat och av ett antal internationella utredningar, att:

- Fullgott vetenskapligt stöd saknas för andra åtgärder än dem som innefattas i de rekommendationer som utfärdats av ICNIRP och EU
- Vissa yrkesmässiga situationer sannolikt förekommer där dessa rekommendationer överskrids, vilket bör ses som ett viktigt tillsynsproblem.
- Det fortfarande finns visst vetenskapligt stöd för den försiktighetsstrategi som utfärdats av fem svenska myndigheter 1996 avseende extremt lågfrekventa magnetiska fält.
- Motsvarande vetenskapligt stöd saknas för en utvidgning av denna försiktighetsstrategi till andra fält och andra frekvensområden.
- Forskningen har sammantaget inte funnit belägg för hälsorisker vid användning av mobiltelefoner.
- Allmänhetens normala exponering på grund av basstationer för mobiltelefoni, andras användning av mobiltelefoner eller radio- och TV-utsändningar är mycket låg i jämförelse med nuvarande rekommendationer och gränsvärden.
- Forskning på individer med påtalad elöverkänslighet inte kunnat visa på någon enskild faktors betydelse för uppkomst av ohälsa hos dessa individer.

Inom de frekvensområden där forskningsaktiviteten är relativt hög eller mycket hög finns behov av fortsatta insatser för att bli klara ut den hälsomässiga betydelsen av indikationer på främst biologiska effekter som finns i vissa studier.

Beträffande den starka oro som kan konstateras i vissa grupper, framför arbetsgruppen synpunkten att detta i sig bör betraktas som ett hälsoproblem.

Ur SSIs "Kommentarer till brittisk rapport om mobiltelefoni 2000-05-12":

Om Stewart-rapporten

En expertgrupp i Storbritannien har på den brittiska regeringens uppdrag utrett hanteringen av mobiltelefonin och dess eventuella hälsorisker. Gruppen lämnade sin slutrapport den 11 maj 2000.

Gruppen har gjort en mycket noggrann genomgång av kunskapsläget och av situationen i Storbritannien. Rapporten är väl skriven och ger en balanserad bild av läget. Hela rapporten finns att läsa på internet, <http://www.iegmp.org.uk>.

De viktigaste slutsatserna är:

- att en samlad bedömning av kunskapsläget ger inga belägg för att det skulle finnas allvarliga hälsorisker för allmänheten vid exponering, inte ens under de engelska gränsvärdena.
- att det nu emellertid finns vetenskapliga belägg som indikerar att det finns biologiska effekter vid lägre nivåer. Dessa effekter behöver nödvändigtvis inte leda till skada eller sjukdom, men påverkar ändå gruppens bedömningar.
- att de kunskapsluckor och osäkerheter som finns rättfärdigar att man tillämpar försiktighetsprincipen, och man rekommenderar att göra så tills det finns mer vetenskapligt grundad information om hälsoriskerna.

Som en konsekvens av detta rekommenderar gruppen att Storbritannien ansluter sig till ICNIRP:s och EU:s rekommenderade gränsvärden.

Gruppen konstaterar att det inte finns någon direkt hälsorisk med att bo nära basstationer för mobiltelefoni.

I gruppens råd till industrin (tillverkare och operatörer) rekommenderas bland annat att tillverkare och försäljare ger tydlig information om mobiltelefoners så kallade SAR-värden. SAR är ett mått på hur stor del av den utstrålade energin som absorberas i kroppen.

I sina råd till industrin säger gruppen även att om det skulle finnas hittills okända hälsoeffekter så är barn troligen mer utsatta än vuxna. I konsekvens av försiktighetsprincipen så avråder man därför för barns användning av mobiltelefoner för onödiga samtal i stor omfattning.